

YER KABUĞUNDA ŞEKİLLER

OLUŞTURAN KUVVETLER

İÇ KUVVETLER

EPIROJENEZ-OROJENEZ-

VOLKANİZMA-DEPREMLER

İÇ KUVVETLER

İÇ KUVVETLERİN NEDEN

OLDUĞU OLAYLAR

HAREKET

SONUÇ

EPIROJENEZ

EPIROJENİK HAREKETLER

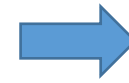

KITA OLUŞUMU

OROJENEZ

OROJENİK HAREKETLER

DAĞ OLUŞUMU

VOLKANİZMA

VOLKANİK HAREKETLER

VOLKANİK DAĞ OLUŞUMU

DEPREM

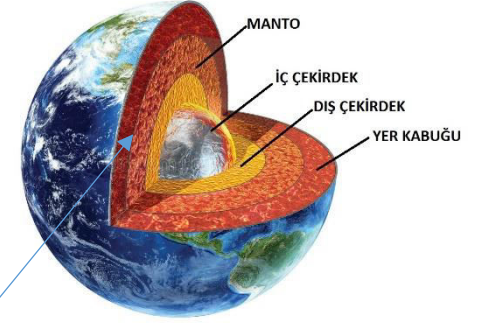

YER KABUĞUNUN HAREKET
ETMESİ, FAY KIRILMASI

KIRIKLAR, ÇUKURLAR
BÜYÜK FELAKETLER

İÇ KUVVETLER

ÖNCEKİ KONULARI HATIRLA; NE ÖĞRENMIŞTIK?

1-DÜNYAMIZIN **İÇ YAPISI VE İÇ KATMANLARI** VE ÖZELLİKLERİ
BURADAKİ EN ÖNEMLİ DURUM **YÜKSEK SICAKLIK** VE
MANTONUN SIVI HALİ

2- YER KABUĞUNU OLUŞTURAN **LEVHALAR VE LEVHALARIN**
HAREKETLERİ

BUNLARI
NEDEN
HATIRLAMA
GEREĞİ
DUYDUK?

ÇÜNKÜ DÜNYAMIZDA VAR OLAN BÜYÜK YERYÜZÜ ŞEKİLLERİNİ OLUŞTURAN
İÇ KUVVETLER İÇİN BU ETKİLER ÇOK ÖNEMLİDİR. ZİRA

**MANTO ÇOK SICAK VE SIVI HALDE OLMASA İÇ KUVVETLER OLUŞMAZ,
**LEVHALAR HAREKET ETMESE, SABİT KALSA İÇ KUVVETLER OLUŞMAZ.

İÇ KUVVETLER

İÇ KUVVETLERİ OLUŞTURAN TEMEL FAKTÖRLER

İÇ KUVVET

OLUŞTURAN FAKTÖRLER

EPIROJENEZ

İZOSTATİK DENGENİN BOZULMASI(BOZULMA NEDENLERİ?)

OROJENEZ

LEVHALARIN HAREKETLERİ(BİRBİRİNE YAKLAŞAN LEVHALAR)

VOLKANİZMA

MANTONUN SIVI HALDE OLMASI VE MANTODAKİ YÜKSELİCİ HAREKETLER-KONVEKSİYONEL HAREKETLER (ISINAN CİSİMLERİN YÜKSELMESİ KURALI)

DEPREMLER

LEVHALARIN HAREKETLERİ, MANTONUN YER KABUĞUNA YAPTIĞI BASINÇ YANI MANTODAKİ YÜKSELİCİ HAREKETLER-KONVEKSİYONEL HAREKETLER

İÇ KUVVETLER-VOLKANİZMA

VOLKANİZMANIN TANIMI; Magmanın yer kabuğundaki çatlaklar boyunca yeryüzüne doğru hareket etmesine **volkanizma** denir.

Magmanın yeryüzüne doğru hareketi bazen **yeryüzüne ulaşarak** sonuçlanırken bazen bu hareketi **yer kabuğunun alt kısmında** sona erer.

Bu sonuca göre volkanizmayı **YÜZEY VOLKANİZMASI VE
DERİNLİK VOLKANİZMASI**

şeklinde iki gruba ayırıyoruz.

VOLKANİK HAREKETLER NASIL BAŞLAR?

MANTONUN SIVI HALDE OLMASI VE MANTODAKİ YÜKSELİCİ

**HAREKETLER-KONVEKSİYONEL HAREKETLERDE BULUNMASI (ISINAN
CİSİMLERİN YÜKSELMESİ KURALI)**

İÇ KUVVETLER-VOLKANİZMA

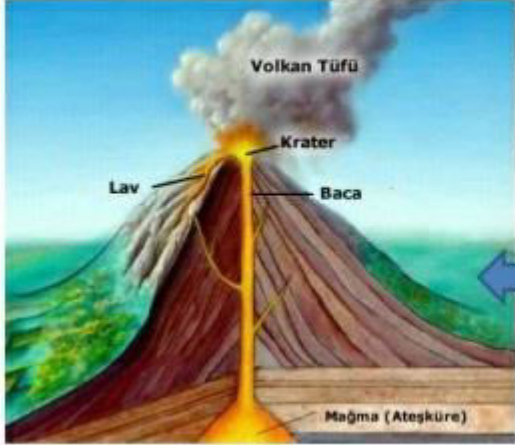
YÜZEY VOLKANİZMASI: Magmanın yeryüzüne ulaşması ile gerçekleşir.

İÇ
KUVVETLER

VOLKANİZMA

MAĞMANIN YERYÜZÜNE ÇIKMASI
YA DA YERYÜZÜNE SOKULMASI
OLAYINA VOLKANİZMA DENİR.

YÜZEYSEL VOLKANİZMA

VOLKANİZMA ESNASINDA YERYÜZÜNE VE ATMOSFERE

- KATI MADDELER
- SIVI MADDELER
- GAZ HALİNDE MADDELER ÇIKAR

VOLKANİK PATLAMA SIRASINDA YERYÜZÜNE NELER ÇIKAR?

- GAZ- (karbondioksit, hidrojen sülfür, azot ve küküetdioksit gazları)
  - - TÜF (küçük çaplı volkanik yumuşak kayaç),
  - KÜL
  - LAPİLLİ (küçük çaplı volkanik kayaç)
  - VOLKAN BOMBASI nispeten büyük çaplı çoğunlukla oval volkanik kayaç)
- Bu maddelere **PIROKLASTİK** madde deniyor.
- LAV (sıvı halde akışkan çok sıcak madde)

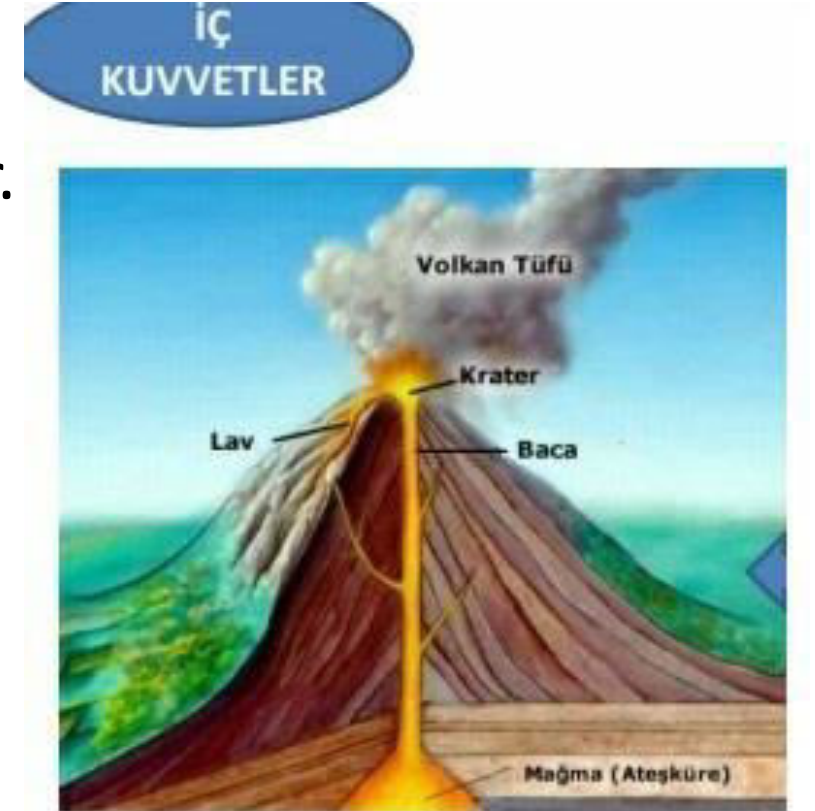
İÇ KUVVETLER-VOLKANİZMA

VOLKANİZMANIN OLUŞTURDUĞU YER ŞEKİLLERİ NELERDİR?

1- VOLKANİK DAĞLAR 2- KALDERA-KRATER-MAAR

1-VOLKANİK DAĞLARIN OLUŞUMU

Yandaki şekilde bir VOLKAN KONİSİ görülmektedir. Bu patlama sırasında konide çıkan maddeler koni etrafında birikerek yükselmeye devam edecek ve sonunda VOLKANİK DAĞI oluşturacak. Yükselme yeerince olmaz ise VOLKANİK TEPE olarak kalacak.

İÇ KUVVETLER- VOLKANİZMA

• VOLKAN TİPLERİ

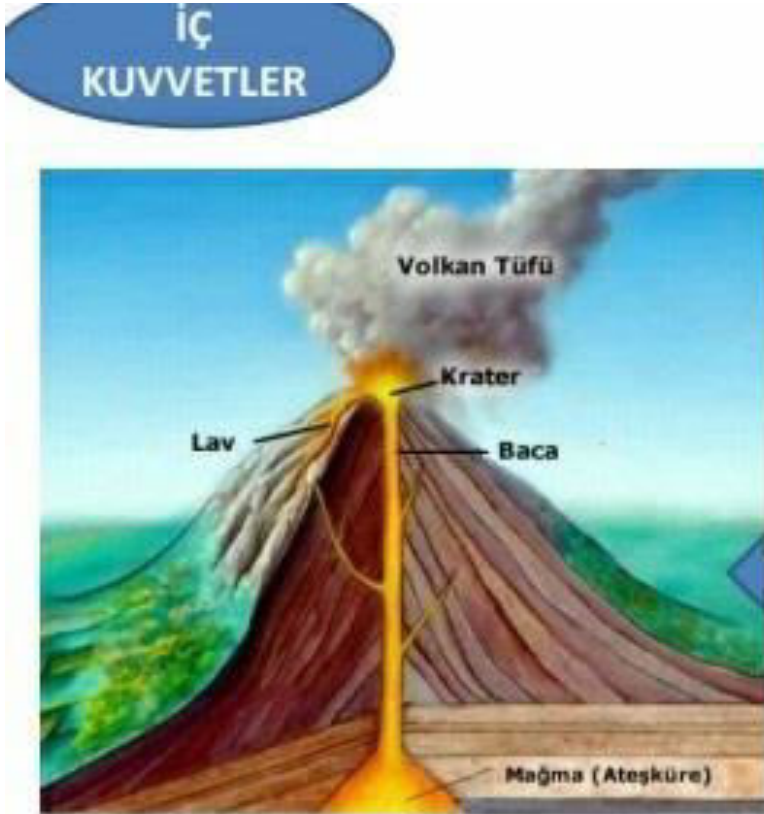
- lav çok akışkan ise geniş alana yayılır, çok geniş ama yüksek olmayan volkanlara **KALKAN** veya **HAWAİ** TİPİ volkanı denir.
- Lav pek akışkan değilse yüzeye çıkar çıkmaz soğumaya başlar ve koni yükselir. Bu tür volkanlarda **VOLKANO** TİPİ denir.
- Eğer koni eteğinde volkanik malzeme olan(lapilli, volkan bombası gibi) çok var ve eğim de çoksa **TABAKALI** volkan denir

VOLKANLARIN **PÜSKÜRME TİPLERİ** DE FARKLI(MEB kitapları yer vermemiş fakat öğrenmek bize katkı sağlar)

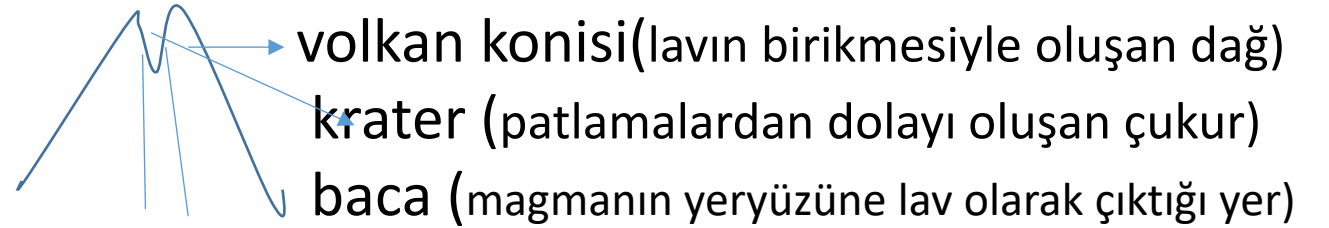
İÇ KUVVETLER- VOLKANİZMA

2- KALDERA-KRATER-MAAR NASIL OLUŞUR?

YANDAKİ ŞEKLE BAKTIĞIMIZDA;

- VOLKAN KONİSİNİ (lavların yeryüzüne çıktığı kuyu gibi yer)
- KRATERİ (volkan konisinin tepesindeki çukur)

GÖREBİLİRİZ.

KALDERA ise krateri olan yer volkanın tekrar patlaması ile çok daha geniş bir çukura dönüşür ve artık krater değil kaldera olmuştur.(bu çukurlarda zamanla göller oluşur ki bunlarada volkanik göller deriz)

MAAR Magmadaki gazların fişkirarak patlaması sonucu oluşan küçük çaplı çanaklara maare denir.

İÇ KUVVETLER- VOLKANİZMA

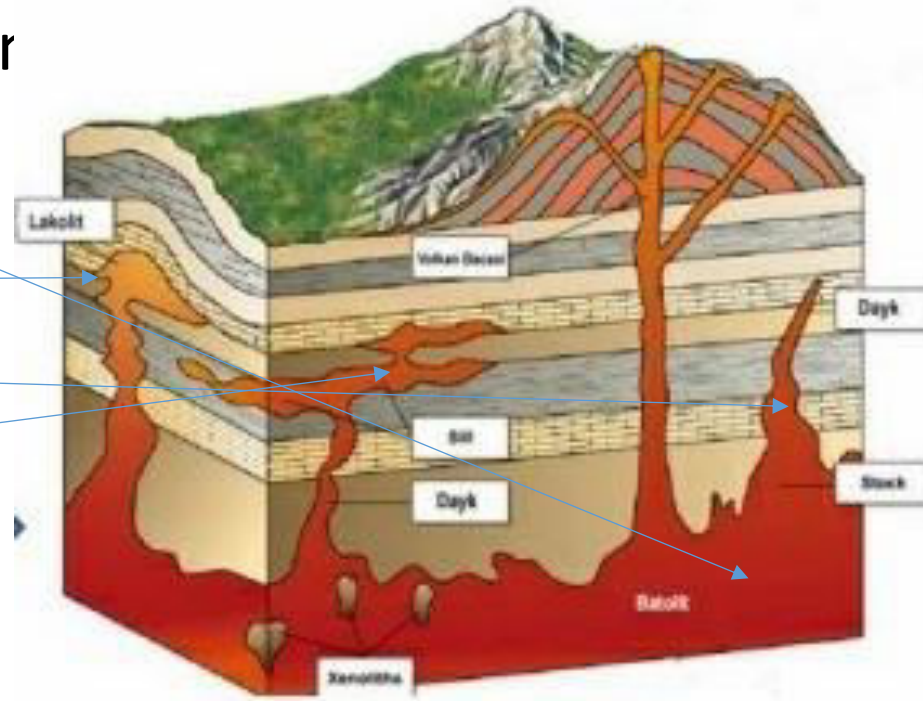
2-DERİNLİK VOLKANİZMASI Magma yeryüzüne ulaşamaz ve yer kabuğunun altında soğur ise biz bu duruma derinlik volkanizması diyorduk.

Bu durumda neler olur?

Yer altı şekilleri olar

- BATOLİT
- LOKALİT
- DAYK
- SİLL

OLUŞUR.

Batolitler en büyük iç püskürük şekilleridir.

Yani DERİNLİK VOLKANİZMA şekilleridir.

lokalitler ise mantara benzeyen derinlik volkanizması şekilleridir.

Şekilde görüldüğü gibi **DAYK** dikey, **SİLL** ise yatay şekillidir.

TOR TOPOGRAFYASI ?? Derinlik şekilleri üzerindeki arazi aşınıp bu şekiller ortaya çıkarsa ortaya çok dirençli yapılar çıkacaktır. İşte bu çok dirençli topografyaya TOR TOPOGRAFYASI denir.

İÇ KUVVETLER

DAHA ÇOK İÇERİK İÇİN;

www.suleymansen.com web sayfası

TRT EBA LİSE <https://www.trtizle.com/sinif10/10-sinif-cografya/ders-3-ic-kuvvetlerin-yer-sekillerinin-olusum-surecine-etkileri-epirojenez-orojenez-3085699>

www.suleymansen.com konu çalışmaları altındaki link

YOUTUBE VİDEOLARI

BAŞKA DERS KİTAPLARI

YARDIMCI KAYNAKLAR

TYT-AYT HAZIRLIK KİTAPLARI